زنجیرەی پەروەردەو بانگەواز (١٩)

چۆن تەوبە بكەم ؟

ڕێگای ڕزگاربوون لە کوێیە؟ تەوبەکردن چیە ؟ بۆچی تەوبە بكەین ؟
مەرجەکانی تەوبەی ڕاستەقینە ، نیشانەکانی قبوولْ بوونی تەوبە

www.fermude.com

ئامادەکردنی : علي خان
پێداچوونەوەی : مامۆستا خليل أحمد

===

١٤٢٨ - ٢٠٠٧

سوپاس و ستایش بۆ خودا، لێخۆشبووی تاوانـەکان، وەرگری تۆبـەی تۆبـەکاران، بـە تونـد سـزادەری کـافران ، والأکاری دەرگا لە بۆ گەڕاوەکان، وە ئاسانکەری هۆکارەکان لە بۆ تەوبەکاران، وە هەروەها سەلأت و سـەلام بڕژێتـە سەر بەڕەحمەت نێردراو لە بۆ جیهانیان، موحەممەدی گەورەو سەروەرمان، وە لەسەر خانەوادەکەی و هاوەلأن .

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

زۆربەی خەڵکی بەهاو هەقیقەتی تەوبە نازانن، چ جای ئەوەی پێی هەستن، ئەگەر بـەهای تەوبـە بـزانن، ڕێگـای بەدستهێنانی نازانن، ئەگەر ڕێگاکە بزانن، چۆنێتی دەست پێکردنەکەی نازانن؟

جا برام وەرە لەگەڵم با بزانین هەقیقەتی تەوبەو ڕێگای بەدەستهێنانی چییەو چۆنە؟ بەو ئومێدەی پێی بگەین

هەمووما‌ن هەڵە دەکەین

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

هەموومان تاوانبارین، هەموو هەڵەکارین، جارێك ڕوو لەخوای دەکەین و جارێك ڕوو وەردەگێڕین، تاوێـك هەسـت بـە چـاودێری خـودا دەکـەین و تاوێـك بێئاگـایی باڵمـان بەسـەر دەکێشێ، بـێ هەڵـە نـابین، هـەر دەبێـت هەڵـەمان لێبوەشێتەوە، نە مـن و نـە تـۆ مەعـصوم نـین، {**هـەموو ئادەمیزادێك هەڵە دەکات، وە باشترینی هەڵەکاران تۆبەکارانن**} (رواه الترمذي وحسنه الالباني).

سەهو کەموکورتی لە سروشتی مرۆڤن، وە لە ڕەحمەتی خودا بۆ مرۆڤـی لاواز ئەوەیـە کـە دەرگـای تەوبـەی بـۆ کردۆتەوە، وە فەرمانی پێکردووە هەر کـە تـاوانی تـووش بـوو وسەرپێـچی ئـەوی کـرد بگەڕێتـەوە بـۆلای و ڕوو لـەو بکـات. ئەگـەریش ئەمـە نەبوایـە، مـرۆڤ دەکەوتـە تەنگیـەوە، وە هیممـەتی لاواز دەبـوو لـەوەی نزیـك بێتـەو لـە پەروەردگاری، وە هیوای دەبڕا بە لێخۆشبووی و میهرەبانی ئەو.

ڕێگای ڕزگاربوون لە کوێیە؟

پێدەچێت پێم بڵێی: من کامەرانیم دەوێ، ئەمەوێ ڕزگاربم، هیوام لێخۆشبوونە، بـەڵام نـازانم چـۆن؟ نـازانم چـۆن دەست پێ بکەم؟ من وەکو خنکاوێکم کە دەیەوێ یەکێك دەستی بگرێ، وە وەکو سەرگەردانێکم کـە ڕێگـەی لـێ ون بووەو چاوەڕێی یارمەتیە جا تروسکەیەك هیوام دەوێ، تیشکێك ڕوناکیم دەوێ، بەڵام ڕێگاکە لە کوێیە ؟

برای خۆشەویستم ڕێگاکە ڕوونە وەکو ڕۆژ، دیارە وەکو مانگ، یەکێکە و دوانی بۆ نیە ... ئەویش ڕێگەی تەوبەیە ... ڕێگـەی ڕزگـاربوون، ڕێگـەی سـەرفرازی، ڕێگەیـەکی سـاناو ئاسـانکراوە، لەهـەموو سـاتێکدا والأیـەو بەرامبـەرت کراوەیە، ئەوەندەت لەسەرە تەنها بدەی لەو دەرگایە (ئەو ڕێگایە بگریتە بەر)، یەکسەر گوێت لە وەڵامەکە دەبێت و دەفەرموێت: ﴿ **وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى**﴾ [(٨٢) سورة طـه] مـن لێبـوردەم لـەو کەسـەی کـە تەوبە دەکات و باوەڕ دەهێنێت وکردەوەی چاکە دەکـات لـەوەو دواش بـەردەوام بێت لەسـەر ئـەو ڕێبـازە. ئـەوەتا خوای پەروەردگار (سبحانە وتعـالى) بـانگی سـەرجەم بەنـدەکانی دەکـات، بـاوەڕدارو بـێ بـاوەڕ، کـە تەوبـە بکـەن و بگەڕێنەوە بۆلای، وە پێی ڕاگەیاندوە کە ئەو لەسـەرجەم تاوانـەکان خـۆش دەبێت، هەرچـەند زۆر بێت، هەرچـەند

گەورە بێت، ئەگەریش بە ئەندازەی کەف دەریا بێت، خودا (سبحانە وتعالی) دەفەرموێت: ﴿**قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ**﴾ [الزمر: (٥٣)] . واتە : ئەی موحەممەد بڵێ خوا دەفەرموێت: ئەی بەندەکانم، ئەی ئەوانەی کە تاوان و هەڵەی زۆرتان ئەنجام داوە، نائومێد مەبن لە ڕەحمەت و بەزەیی خوا، چونکە خوا لە هەموو گوناه و هەڵەکانتان خۆش دەبێت . بێگومان ئەو خودایە زۆر لێبوردەو بە سۆزو میهرەبانە.

ئەی تەوبەکردن چیە ؟

تەوبەکردن برای خۆشەویستم بریتیە لە گەڕانەوە لەوەی خودا ڕقی لێیەتی بە ئاشکرایی و شاراوەیەوە بۆ ئەوەی خوا خۆشی ئەوێت بە ئاشکرای و شاراوەیەوە. وە ئەمەش ناوێکی گشتگیرە لە بۆ یاساکانی ئیسلام و هەقیقەتەکانی ئیمان، تەوبەکردن ڕێگایەکی پارێزراوە لە یەئس و بێ ئومێدی، کانی پڕئاوە بۆ هەموو خێرو خۆشیەکی دونیاو دوارۆژی ئەبەدی، تەوبەکردن سەر هەموو شتێکە، ژیانەوەیە، هۆی سەرفرازیە، ماڵی یەکەم و ناوەڕاست و کۆتای مرۆڤە، تەوبەکردن سەرەتای بەندەو کۆتاییەتی، تەوبەکردن وازهێنانە لە تاوان لە ترسی الله، هەستکردنە بە ناقۆلایی و ناشیرینی تاوان، پەشیمان بوونەوەیە لە تاوانکردن، وە سووربوونە لەسەر نەگەڕانەوە بۆتاوان گەر دەسەلاتی شکا بەسەریدا، تەوبەکردن هەستکردنە بە پەشیمانی لە ئاست ئەوەی ڕویداوە، وە ڕوو کردنە خودایە لەو (تەمەنەی) کە ماوە، وە وازهێنانە لە تاوان .

بۆچی تەوبە بکەین ؟

برای شرینم ، **خوشکی بەڕێزم** : پێدەچێت لێم بپرسی: بۆ دەبێت واز لە جگەرەکێشان بهێنم لەکاتێکدا پێی ئاسودە دەبم؟ ... بۆ واز لە تەماشاکردنی فیلمی ڕووت بهێنم لە کاتێکدا من چێژی لێوەردەگرم ؟ ... بۆ واز لە ڕابواردنی تەلەفۆنی بهێنم لەکاتێکدا ئەوە ئاواتی منە؟ ... بۆ دەستبەرداری تەماشاکردنی ئافرەت ببم لەکاتێکدا پێی دڵشاد دەبم ؟ بۆ دەبێت پەیوەست بم بە نوێژو ڕۆووەوە لەکاتێکدا من حەزم بە پەیوەستی و بەستنەوە نیە ؟ ... بۆچی و... بۆچی ... ؟! ئایا پێویست نیە مرۆڤ ئەوە بکات کە خۆشحاڵ و ئاسودەی دەکات وئاسودەیی خۆی تێدا دەبینێت؟ ... ئەوەی کە من ئاسودە دەکات ئەوەیە کە تۆ پێی دەڵێی تاوان ... کەوابو بۆ تەوبە بەکەم و بگەڕێمەوە ؟!

جا پێش ئەوەی وەلامی پرسیارەکەت بدەمەوە براشیرینەکەم ئەوە بزانە کە تەنها ئاسودەیی تۆم دەوێ، وە هیچم نەویستووە سەرفرازی تۆ نەبێت ، وە هیچم مەبەست نەبووە تەنها خێرو سەرکەوتن لە هەردوو دونیادا.

ئێستاش وەلامی پرسیارەکەت ئەدەمەوە : تەوبە بکە برام چونکە تەوبە :

١- گوێڕایەڵی فەرمانی پەروەردگارتە - سبحانە وتعالی - ، ئەوە پەروەردگارتە فەرمانی بەمە پێکردووی هەروەك دەفەرموێت : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا**﴾ [التحريم:٨] واتە : ئەی ئەوانەی باوەڕتان

هێناوە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خـودا، بـە گەڕانەوەیـەگی سـاغ و پوختـەوە. جـا فـەرمانی خـواش دەبێـت گوێڕایەڵی بۆ بکرێت .

٢- **هۆکارێکە بۆ سەرفرازیت لە دونیاو دواڕۆژدا**، خـوای پایـە بـەرز دەفـەرمویّ :﴿**وَتُوبُـوا إِلَـى اللَّـهِ جَمِيعًـا أَيُّهَـا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ**﴾ [النور:٣١] . واتە : هەمووتان بگەڕێنەوە بۆلای خـواو تەوبـە بکـەن ئـەی ئیمانـداران بـەڵکو ڕزگارو سەرفراز بن. کەوابوو دڵ چاك نابیّ و سەرفراز نابیّ و لەززەت وەرناگریّ، خۆشحاڵ نابیّ و ئاسودە نابیّ" پاك نابیّ" مەگەر بە خواپەرستنی و گەرانەوەی بۆلای وی و پەشیمان بوونەوەی نەبیّ .

٣- **هۆکارێکە بۆ ئەوەی خودا خۆشـی بوێـت**، خـوای پـەنهانزان دەفـەرموێت : ﴿**إِنَّ اللَّـهَ يُحِـبُّ التَّـوَّابِينَ وَيُحِـبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ**﴾ [البقرة ٢٢٢]. واتە : بەڕاستی خوا تۆبەکاران و پاکانی خۆشدەوێت. ئایا لەوە ئاسودەیی ودڵنیایی تـری هەیە مرۆڤ هەستی پیّ بکات، کە بزانێت پەروەردگارەکەی خۆشی دەوێت گەر پەشیمان بێتەوەو بگەڕێتەوە لای ؟!

٤- **هۆکارێکە بۆ ڕۆیشتنە بەهەشتت و ڕزگاربوونت لە ئاگر**، خـودای پایەبـەرز دەفـەرموێت : ﴿**فَخَلَـفَ مِـن بَعْـدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا * إِلَّا مَن تَـابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُوْلَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا**﴾ [مريم: ٥٩ ، ٦٠]. واتە : لە دوای ئەوان کەسـانێك لـە نـەوەکانیان بونـە جێنـشینیان، کـە نوێـژەکانیان فەوتاندو شوێنی هەواو ئارەزوەکانی خۆیان کەوتن، ئەوانە توشی (سزای) سەرگەردانی دەبـن، جگـە لـەوەی تۆبـەی کردبێت ئیمانی دامەزراوی هێنابێت وکارو کردەوەی چاکی ئەنجام

دابیّ، ئا ئەوانە دەڕۆنە بەهەشتەوەو هیچ جۆرە ستەمێکیان لێناکریّ . ئایا هـیچ شـتێکی خواسـتراوی تـر هەیـە بـۆ مرۆڤ هەولّی بۆ بدات جگە لە بەهشت .

٥- **هۆکارێکە بۆ دابەزاندنی بەرەکەت لە ئاسمانەوە، وە بە هێزکردن و وە زیادبوونی ماڵ و منـداڵ**، خـودای پایـە بەرز دەفەرمویّ: ﴿**وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُواْ إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاء عَلَيْكُم مِّدْرَارًا وَيَـزِدْكُمْ قُـوَّةً إِلَـى قُـوَّتِكُمْ وَلاَ تَتَوَلَّـوْاْ مُجْـرِمِينَ**﴾ [هـود:٢٥]، واتـە : ئـەی مللـەتی خـۆم: داوای لێخۆشـبون لـە پـەروەردگارتان بکـەن و پاشـان بگەڕێنەوە لای ئەو، لە ئاسمانەوە بارانی بە لێزمەو پڕخێرتان بۆ دەبارێنێت، هێـزو دەسـەڵاتتان بـۆ زیـاد دەکـات، زیاد لە ئەو هێزو دەسەلاّتەی خۆتان، وە ڕوو وەر مەگێڕن لە بانگەوازەکەم بە تاوانبـاری و سەرکەشـیەوە. هـەروەها دەفەرموێت : ﴿**فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا * يُرْسِلِ السَّمَاء عَلَيْكُم مِّدْرَارًا * وَيُمْدِدْكُمْ بِـأَمْوَالٍ وَبَـنِينَ وَيَجْعَـل لَّكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا**﴾.[نوح:١٠-١٢]. واتە : هـەروەها پێیـانم گـووت: داوای لێخۆشـبوون لـە پـەروەردگارتان بکەن، بەڕاستی ئەو زاتێکی زۆر لێخۆشبووە، بارانتان بە لێزمەو خوڕەم بۆ دەبارێنێت، ماڵ و سامان و منداڵتان پـیّ دەبەخشێت، باخ و باخات و ڕوبارتان بۆ بەدی دەهێنێت .

٦- **هۆکارێکە بۆ سڕینەوەی تاوانەکان و گۆڕینیان بە خێرو حەسـەنات**، خـوای پایـە بـەرز دەفـەرموێت : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَى رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّـرَ عَـنكُمْ سَيِّئَـاتِكُمْ وَيُـدْخِلَكُمْ جَنَّـاتٍ تَجْـرِي مِـن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ**﴾ [التحريم:٨]،

واتە : ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا، بە گەڕانەوەیەگی ساغ و پوختەوە. وە هەروەها پەروەردگاری پاك و بێگەرد دەفەرموێت : ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُوْلَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ [الفرقان:٧٠]. واتە : ئەوانە نەبێت کە تەوبە دەکەن و پەشیمان دەبنەوەو ئیمانی دامەزراو دەهێنن و کارو کردەوەی چاك ئەنجام دەدەن، ئا ئەوانە خودا خراپەکانیان بۆ دەگۆڕێت بە چاکە، وە خودا هەمیشە لێخۆشبوو میهرەبانە .

ئەوەی کە تۆ پێی دەڵێی دڵنیایی، دڵشادیی، سەرفرازی، ... هتد، هیچی ناشێ بۆ ئەوەی ئەو ناوانەی لێ بنێی، چونکە هەر هەمووی کاتیە، تەماشاکردنی فیلمی ڕووت، چێژی تێدایە یان تاڵی؟ چەند خولەکێك دوای تاوانەکە وەڵامی ئەم پرسیارەت بۆ دەردەکەوێت، مرۆڤی ژیر قسەی لەو شێوانە ناکا، چێژوەرگرتنێکی چەند خولەکی بە ئێش و ئازار لەگەڵبونێکی هەتا هەتایی ناگۆڕێتەوە. ئەمە یەك دووەمیش هەرگیز دڵ بەو شتانە ئارام نابێت و ناحەوێتەوە، بەڵکو پێی تەنگ و تەسك دەبێ. خوای پەنهانزان سبحانه وتعالى دەفەرموێ: ﴿الَّذِينَ آمَنُواْ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللّهِ أَلاَ بِذِكْرِ اللّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾[الرعد٢٨]. واتە : ئەوانەی باوەڕیان هێناوە، دڵ و دەرونیان ئارام دەبێت و دەحەوێتەوە بە یادی خوا، جا ئاگادار بن هەر بە یادی خوا دڵەکان ئارام دەبێت و دەحەوێتەوە.

هەروەها خوای زاناو دانا (جل شأنه) دەفەرموێت: ﴿فَمَن يُرِدِ اللّهُ أَن يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلإِسْلاَمِ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاء كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأنعام ١٢٥]

واتە: جا ئەو کەسەی خوا بیەوێت هیدایەتی بدات، ئەوە سینەی فراوان دەکات و دەیگەشێنێتەوە بۆ ئایینی ئیسلام،

وە ئەوەی خوا بیەوێت گومڕای بکات، (بەهۆی نەشیاوی خۆیەوە)، دڵی زۆر تەنگ و تەسك دەکات و وەك ئەوەی بیەوێت بەرز بێتەوە بەرەو ئاسمان، ئا بەو شێوە خوا پیسی و ناپاکی لەسەر دڵی ئەوانە دادەنێت کە باوەڕ ناهێنێنن

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

هەموو ئەم شتە باشانە – جگە لەمانەش زۆرن – ئەوە ناهێنن لە پێناویاندا پەشیمان بیتەوەو تەوبە بکەیت ؟ ئەمە سەرفرازی تۆی تێدایە؟ بۆ ستەم لە نەفسی خۆت دەکەیت بە سەرپێچی کردنی خواو وە مەحرومیشی دەکەی لە خوا ڕازیکردن ؟ شیاوترە بۆ تۆ دەست پێشخەری بکەی بۆ کارێك کە ئەوە فەزڵەکەیەتی و ئەوانە بەرهەمەکەیەتی.

چۆن تەوبە بكەم ؟

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

وەکو بتەوێ پێم بڵێی : نەفسم دەیەوێ بگەڕێتەوە بۆلای پەروەردگارەکەی، دەیەوێ پەشیمان بێتەوە، نەفسم دڵنیا بووە لەوەی سەرفرازی لە شوێن کەوتنی هەواو ئارەزوەکان و ئەنجام دانی کارە حەرامەکان نیە ... بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا نازانێت چۆن توبە بکات ؟ وە لە کوێوە یەکەم هەنگاو بنێت؟

منیش ئەڵێم: خوای مەزن چاکەی بۆ هەر بەندەیەکی خۆی بوێت، هۆکارەکانی بەدەستهێنانی بۆ ئاسان دەکات و یارمەتی دەدات، جا منیش باسی هەندێك لەو شتانە دەکەم کە یارمەتیت دەدەن و هاوکاریت دەکەن لە بۆ تەوبە کردن و گەرانەوە بۆلای خودا:

نیەتت ساغ کەرەوە، بەڕاستی بگەڕێوە : ئەگەر مرۆۋ نیەتی بۆ خوا ساغ کاتەوە، وە ڕاست بکات لە تەوبە کردنەکەی، ئەوە پەروەردگار یارمەتی داوەو کارئاسانی بۆ کردوە، وە هەموو ئەو بەربەست و لابەرانەی دێنە ڕێگەی تەوبەکردنەکەی لەسەر لابردووە . وەهەر کەسێك موخلیس و ساغ نەبێت لە بۆخودا، شەیتان دەبێتە فەرمانڕەوای دڵی، وە پڕی دەبێت لە خراپەو گەندەڵی، هەربۆیە خوا جلَّ جلالە لەبارەی یوسفەوە علیە السلام دەفەرموێت : ﴿كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾ [یوسف:٢٤]. واتە : ئا بەو شێوەیەمان کرد بۆ ئەوەی هەرچی تاوان و خراپەیە لێی دوور خەینەوە، بەڕاستی ئەو (یوسفە) لە بەندە پاك و هەڵبژێراوەکانی ئێمە بوو

١- موحاسەبەی نەفسی خۆت بکە: چونکە موحاسەبەی نەفس هاندەرە بۆ پەلەکردن بۆ کاری خێر، وە هاوکارە بۆ ڕوبەروبونەوەی تاوان، وە یارمەتیدەرە بۆ گەیشتنە ئەوەی لە دەست چووە، وە پلەیەکە مرۆۋ وا لێدەکات بزانێت چی بۆ هەیەو چی لەسەرە، وە هاویاری مرۆڤە بۆ تەوبەکردن وە بەردەوام بوون لەسەر تەوبەکردنەکەی.

٢- یادی نەفسی خۆت بخەرەوە وئامۆژگاری بکە وسەرزەنشتی بکەو وبیترسێنە: پێی بڵێ : ئەی نەفس بگەڕێوە پێش ئەوەی بمری" چونکە مردن لەناکاو دێ، مردنی ئەم و ئەوی یاد بهێنەوە ... نازانی مردن مەوعیدی تۆیە ؟! گۆڕماڵی تۆیە ؟! خۆڵ فەرشی ژێرتە ؟! گڵخۆرکە دەبێتە ئاشنات ؟! ناترسی فریشتەی گیانکێشان یەخەت پێبگریٚ و تۆش لەسەر تاوانکردن بەردەوامی ؟! لەوکاتەدا پەشیمانی دادت ئەدات ؟؟! گریەو دڵتەنگیت

لێوەردەگیریٚ؟؟! تیابچیت ئەی نەفس پشت لە ئاخیرەت دەکەیت لە کاتێکدا ئەو ڕوی لە تۆیەو بەرەو تۆ دێت ؟! وە ڕوو لە دونیا دەکەیت لە کاتێکدا ئەو پشتی لە تۆیە ؟! ئا بەو شێوەیە بە بەردەوامی سەرزەنشتی بکەو گلەیی لێبکەو یادی بهێنەوە هەتا لەخوا دەترسیٚ و دەگەڕێتەوە بۆلای وی و تەوبە دەکەیت .

٣- خۆت لەو شوێنانە دووربخەرەوە کە تاوانی تێدا دەکرێت : وازهێنان لەو جێگایەی تاوانت تێدا دەکرد یارمەتیت دەدات بۆ تەوبەکردن، هەربۆیە دەبینیت ئەو پیاوەی کە نەوەدو نۆ کەسی کوشتبوو زاناکە پێی ووت (میللەتەکەت میللەتێکی خراپن، جا لە لە فلانە شوێندا جێگایەکی ئاوهاو ئاوها هەیە خەڵکێکی خوا پەرستن، بڕۆ بۆلایان خوا پەرستی لەگەڵ ئەواندا بکە) .

٤- واز لە برادەری خراپ بهێنە : چونکە تەبیعەتت شت لەوان دەدزێت، وە بشزانە ئەوان دەستبەردارت نابن، بەتایبەت ئەوان شەیتانیان لەپشتەوەیە هانیان دەدەن لە بۆ خراپەکاری و تاوان بە گەرمی، وە پاڵیان پێوە

دەنێن، وە ڕایان دەکێشن، هەورەها گەر توانیت ژمارە مۆبایلەکەت و ناونیشانی ماڵەکەت بگۆڕە(١)، تەنانەت (گەر توانیت) ئەو ڕێگایە بگۆڕە کە پێشتر پێیدا دەڕۆیشتیت...

---

[1] خەڵکانێك دەناسین ئەم ئەزمونەیان کرد سوپاس بۆخوا سەرکەوتوو بوون تێیدا ... لە دەست شەیتانە مرۆییەکان ڕزگاریان بوو (وەرگێڕ)

هەر بۆیە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: ﴿ **الرجل على دين خليله، فلينظر أحدكم من يخالل** ﴾ [رواه أبو داود والترمذي وحسنه الألباني]. واتە: مرۆڤ لەسەر دینی هاوڕێکەیەتی، جا بۆیە ووریا بن بزانن کێ دەکەنە هاوڕێی خۆتان .

٥- **بیر لە عاقیبەتی تاوانەکان بکەوە** : چونکە ئەگەر مرۆڤ زانی تاوانەکان عاقیبەتیان خراپە و داهاتوویان ڕەشە، سزاکەی لە بۆسەدایەو چاوەڕێیەتی، وای لێدەکات پێش هەموو شتێك واز لە تاوانکردن بهێنێت، وە تەوبە بکات لە تاوانەکان .

٦- **بەهەشت و ئاگری یاد بهێنەوە** : بیری گەورەیی بەهەشتی بهێنەوە، وە ئەوەی خودا تێیدا ئامادەی کردووە بۆ کەسێك گوێڕایەڵی کردبێت و تەقوای وی کردبێت. وە بە جەهەننەم و ئەوەی کە تێیدا ئامادەکراوە بۆ سەرپێچی کەران بیترسێنە .

٧- **سەرقاڵیکە بەوەی سوودبەخشە و لە تەنیایی و بەتاڵی دووری بیەخە** : چونکە نەفس ئەگەر سەرقاڵی نەکەی بە گوێڕایەڵیەوە سەرقاڵت دەکات بە سەرپێچیەوە. هەروەها دەست بەتاڵی سەردەکێشێ بۆ هەڵدێر و لەڕێلادان و مودمین (**مُدمِن**) بوون، وە دواییش سەردەکێشێ بۆ هاوڕێیەتی خراپ .

٨- **پێچەوانەی هەواو ئارەزوت بە** : هیچ شتێکی تر نیە بە ئەندازەی هەواو ئارەزوو مەترسیان بۆ سەر مرۆڤ هەبێت، هەربۆیە دەبینیت خوای پەروەردگار دەفەرموێت : ﴿**أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ**﴾ [الفرقان:٤٣] ، بۆیە هەرکەسێك دەیەوێ تەوبەیەکی نەصوح بکات، دەبێت خۆی لەو شتانە دابڕنێ کە دەیبەستێتەوە بە ڕابردووی تاواناوییەوە، وە نابێت دوای هەواو ئارەزووی خۆی بکەوێ .

٩- **وە کۆمەڵێك هۆکاری تر هەن بێجگە لەوانە یارمەتیت دەدەن بۆ تەوبە کردن:** دوعاکردن لای خوا کە تەوبەیەکی ساغ و ڕاستەقینەت پێ ببەخشێ، وە زیکری خواکردن و داوای لێخۆشبوون (**استغفرالله**) کردن، هیوا کورت بوون و یادی قیامەت کردن، وە لە قورئان تێفکران، وە ئارامگرتن بە تایبەت لە سەرەتای تەوبەکردن،... هتد کۆمەڵێك شتی تر کە یارمەتیت دەدەن لە بۆ تەوبە کردن و بەردەوام بوون لەسەری .

مەرجەکانی تەوبەی ڕاستەقینە:

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

تەوبەی ڕایستەقیە کۆمەڵێك مەرجی هەیە ئەبێ تێیدا بەدی بێت بۆ ئەوەی قبوڵ بکرێت ئەوانەش:

یەکەم// ساغ بوون و بێخەوش بۆ خوای پایەبەرز : بەو پێیەی کە هۆکاری تەوبەکردنەکەت خۆشویستنی خوداو بەگەورەڕاگرتنی وی و هیوا بوون پێی و بەتاما بوونی پاداشتی خوایی، وە ترسان لە سزای وی، نەك نزیك بوونەوە بێ بۆ خەلقی، وە مەبەست پێی شتێك بێ لە شتەکانی دونیای فانی، هەربۆیە دەبینیت خوای پاك و بێ خەوش دەفەرموێت :﴿**إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ** ﴾[النساء ١٤٦]. واتە: (ئەوانەیان نەبێت کە تەوبەی ڕاستەقینەیان کردووە وکارو نیەتیان چاککردووە بۆخوا ودەستیان بە ئایینی خواوە گرتووە، وە بە دینییان لەبۆ خوا ساغ و بێخەوش کردۆتەوە، ئا ئەوانە لەگەڵ ئیماندارانذا دەبن).

دووەم // وازهێنان لە تاوان : وا نەزانی تەوبەکەت ڕاستە لە کاتێکدا تەوبەت کردووەو کەچی بەردەوامیت لەسەر تاوان کردن. بەڵام ئەگەر هاتوو گەڕایەوە بۆ تاوان دوای تەوبەیەکی ڕاستەقینە، ئەوا تەوبە پێشوەکەی بەتاڵ نابێتەوە، بەڵام پێویستی بە تەوبەیەکی تازە هەیە.

سێیەم // دانان بە تاواندا: چونکە مومکین نیە مرۆۋ تەوبە بکا لە شتێك و بە تاوانی نەزانێت.

چوارەم // پەشیمان بونەوە لەوەی لێت وەشاوەتەوە لە تاوان وسەرپێچی : وە چاوەڕێی تەوبە ناکرێ مەگەر لە کەسێکی پەشیمان ، دڵتەنگ، خەمبار بەوەی لێی وەشاوەتەوە لە سەرپێچی و تاوان، هەربۆیە کەسێك کە باسی تاوانە پێشوەکانی خۆی دەکات و فەخرو شانازی پێوە دەکات بە تۆبە کارو پەشیمان نادرێتە قەڵەم، هەروەکو پێغەمبەری خوا ﷺدەفەرموێت : **(الندم التوبة)** [واه حمد وابن ماجة وصححه الألباني] .

واتە : پەشیان بوونەوە تەوبەیە .

پێنجەم // سووربون لەسەر نەگەڕانەوە بۆ تاوان : تەوبەی کەسێك قبوڵ نیە نیەتی دووبارە گەڕانەوی هەبێت بۆ تاوان دوای تەوبەکردن، بەڵکو پێویستە لەسەری دەستبەرداری تاوان کردن بێ، وە بەردەوام بڕیار بە خۆی بدات لە داهاتوودا نەگەڕێتەوە بۆ تاوان

شەشەم // گەڕاندنەوەی مافەکان (المظالم) بۆ خاوەکانیان : ئەگەر هاتوو تاوانەکە پەیوەندیان بە مافی ئادەمیزادەکانەوە هەبوو، ئەوە پێویستە لەسەری کە مافەکانیان بۆ بگەڕێنێتەوە، ئەگەر ئەیەوێت تەوبەکەی ڕاست و قبوڵ بێت" لەبەر ئەو فەرمودەی پێغەمبەری خوا ﷺ : **" من كانت عنده مظلمة لأحد من عرض أو شئ فليتحلله منه اليوم قبل ألا يكون دينار ولا درهم، إن كان له عمل صالح أُخذ منه بقدر مظلمته، وإن لم تكن له حسنات أُخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه "** [رواه البخاري].

واتە : هەرکەسێك زوڵمی لە کەسێك کردوە و مافی لەسەرە، جەستەیی بێت یان هەر شتێکی تر، با ئەمڕۆ گەردن ئازایی لێ بکات پێش ئەوەی ڕۆژێك بێت دینارو دیرهەم سوودی نەبێت، ئەگەر کردەوەی چاکی هەبێت لێی دەبرێت بە ئەندازەی مافەکەی، وە ئەگەریش چاکەی نەبێت، ئەوا لە کردەوە خراپەکانی کابرای (خاوەن هەق) هەڵدەگیرێ ودەدرێتە کوڵ ستەمکاردا.

حەوتەم // ئەبێت تەوبەکە لە کاتێکدا بێ قبوڵ بکرێ : کە بریتیە لە پێش سەرە مەرگ و پێش هەڵهاتنی خۆر لە خۆرئاواوە، پێغەمبەری خۆشەویستمان ﷺدەفەرموێت : **" إن الله يقبل توبة العبد ما لم يغرغر "** (رواه أحمد والترمذي وصححه النووي).

واتە : بێگومان خوا تەوبەی تەوبەکاران قبوڵ دەکات، هەتاوەکو پێش سەرەمەرگ . هەروەها دەفەرموێت : **" إن الله يبسط يده بالليل ليتوب مسيء النهار، ويبسط يده بالنهار ليتوب مسيء الليل حتى تطلع الشمس من مغربها "** (رواه مسلم).

واتە: بەڕاستی پەروەردگار بەشەو دەستی ڕادەخات بۆ ئەوەی تاوانکارانی ڕۆژ تەوبە بکەن، وە بە ڕۆژ دەستی ڕادەخات بۆئەوی تاوانکارانی شەو تەوبە بکەن، هەتا ئەو کاتەی خۆر لە خۆر ئاواوە هەڵدێ .

نیشانەکانی قبووڵ بوونی تەوبە

برای خۆشەویستم ، خوشکی بەڕێزم

تەوبەش چەند نیشانەیەکی هەن ئاماژەن بۆ قبولێتی و ساغێتی تەوبەکە، لەوانە :

١- **ئەبێت ئەو کەسە پاش تەوبە کردنەکەی باشتر بێت وەك لە پێش تەوبەکردنەکەی :** هەموو کەسێك لە بۆخۆی ئەمە دەزانێت. جا هەرکەسێك دوای تەوبەکردن ڕوو لە خواو، هیممەت داررو و ورە بەرز بوو، ئەوا نیشانەی ڕاستی و ساغی و قبولێتی تەوبەکەیەتی .

٢- **بەردەوام دەبێت (ترس لە گەڕانەوە بۆ تاواد) ی لێ نەبڕێت :** چونکە مرۆڤی ژیر بۆ چرکە ساتێکیش بووە، لە سزای خوا بێ ئاگا نا بێت. هەر بۆیە ترسەکەی بەردەوامە تا ئەو دەمەی گوێی لە (فریشتە ڕاسپێراوەکان بە ڕوحکێشان)یی دەبێ، پێی دەڵێن : ﴿ **أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ** ﴾ [فصلت ٣٠] . مەترسێن و هیچ غەم و پەژارەیەکتان نەبێت، وە مژدەتان لێ بێ بەو بەهەشتەی کە کاتی خۆی بەڵێنتان پێ دەدرا. ئیتر ئا لەو کاتەدا ترس و بیم و غەم و پەژارەکەی دەڕوا .

٣- **ئەبێت بە گەورە تەماشای تاوانەکانی بکات ، ئەگەرچی تەوبەشی کردووە**، ئیبن مەسعود ﷺ دەفەرموێت : (**إن المؤمن يرى ذنوبه كأنه قاعد تحت جبل يخاف أن يقع عليه، وإن الفاجر يرى ذنوبه كذباب مرّ على أنفه، فقال له هكذا**) واتە: ئیماندار تاوانەکانی وەکو شاخێك تەماشا دەکا لە ژێریدا دانیشتبێت، دەترسێ داکەوێتە سەری ، بەڵام مرۆڤی خراپەکارو دەغەڵ تاوانەکانی بە مێشولەیەك دەزانێت بەلای لوتی تێبپەڕێت، ئەویش بەدەستی ئاوایەکی لێبکات و بفرێت .

وە هەندێك لە **سەلەف** گوتویانە : (**لا تنظر الى صغر المعصية ولكن انظر الى من عصيت**). واتە : تەماشای بچوکی تاوان مەکە بەڵکو تەماشای ئەوە بکە کە سەرپێچی کێت کردووە .

٤- **ئەبێت تەوبەکردن ئیماندار دڵشکاو بکات، وەملکەچ و بێ فیزی بکات بەرانبەر بە پەروەردگاری :** هیچ شتێك لەوە خۆشەویستتر نیە لە لای خوا کە بەندە بە دڵشکاوی و لاوازی وملکەچی یەوە بگەڕێتەوە لایی، بە دڵێکی تەڕ بەزیکری خوا ، (ئاو درا بێت بە زیکری خوا)، بە بێ خۆپەسەندی ولەخۆبایی بوون، بەبێ حەز کردن لە ستایش، بەبێ

بەکەم تەماشاکردنی خەڵك بەهۆی تاوان و سەرپێچیانەوە، جا هەرکەسێك ئەمەی لەخۆ نەبینی با تۆمەتباری تەوبەکەی خۆی بکات و هەوڵی ڕاستکردنەوەی بدات .

٥- **ئەبێت ئاگاداری کرداری ئەندامەکانی بێت :** با ئاگاداری زمانی بێ و لە درۆکردن و غەیبەت و فیتنەیی و قسە هێنان و قسە بردن و وتەی زیادە، وە سەرقاڵی کا بە یادی خواو قورئان خوێندن . هەروەها ئاگاداری ورگی بێت، هەرچی حەلاڵە ئەوە بخوات . وە ئاگاداری چاوەکانی بێ، حەرامی پێ نەبینێ. وە ئاگاداری گوێی بێ، گوێ لە حەرامەکان نەگرێ، وەکو درۆو غەیبەت و مۆسیقا . هەروەها ئاگاداری دەستەکانی بێ، لە بۆ شتی حەرام درێژیان نەکات . وە ئاگاداری پێکانی بێت، پێی نەڕوا بۆ جێگا حەرام کراوەکان. لە هەمووی گرنگتر ئاگاداری دڵی بێ، لە بوغزو حەسودی و خۆشویستنی دوژمنانی خوا و ڕق لێبوونی دۆستانی خوا . وە ئاگاداری پەرستشەکانی بێت، ساغ و بێ خەوشی کا بەتەنها لە بۆ خوا، وە دوور کەوێتەوە لە ڕیابازی و ناوپەیدا کردن .

ئاگادرای دواخستنی (١) تەوبەكردن بە

برای خۆشەویستم ، خوشكی بەڕێزم

بێگومان كەس نازانێ كەی ئەجەلی دێ وچەند لە تەمەنی ماوە، وە ئەوەی جێی داخە خەڵكانێك دەبینین دوایی بۆ تەوبە دەكەن و ئەڵێن : ئێستا كاتی تەوبەكردن نیە، وازبێنن با هەندێك چێژ لە دونیا وەربگرین، هەر كە بەساڵا

(١) التسويف : لە (سوف)ـەوە هاتووە ، واتە دواجار، پاشان، ئینجا، پاش وەخت، دوای ئەوە، .. هتد ، لێرەدا بەمانای دواخستنی تەوبە دێت بۆ كات و ساتێكی تر .

بەو مانایەی : دواجار تەوبە ئەكەم، جارێ وەختی نیە، جارێ با فلانە شت بكەم پاشان نوێژ دەكەم، با فلانە شەهادە بەدەست بێنم پاشان ڕۆژوو دەگرم، با ناجح ببم پاشان ئەوە دەكەم، با زانكۆ یان پەیمانگا تەواو بكەم پاشان سەرپۆش لەسەر دەدەم و دەبم بە موحەججەبە (*)، با شوو بكەم یان با ژن بهێنم پاشان ئاوا دەكەم .... هتد ، چەندەهامان بینی پێش ئەوەی ئەمانە تەواو بكەن كۆچیان كرد، بەلام كۆچێكی هەتاهەتایی و ئێستاش لە ژێر خاكن و ناویشیان هەر نەما ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ سورة الإنسان(١).

(*) لێرەدا تێبینیەكی زۆر زۆر گرنگ هەیە لەسەر مەفهومی حیجاب بەڵگو لە ڕاستیدا پێویستی بە كتێبێكی تایبەتیە كە بە دووروو درێژی باسی لێوە بكرێ. وە چەند دڵم پێوەیە كە هەموو ئوممەتی خۆشەویست ﷺ گوێی لەم وتەیەم ببوایەو بەتایبەت هەموو مللەتەكەی خۆم، إن شاء الله لەیەك پەڕەدا دەیگوشێرم وكورتی دەكەمەوە:

حیجاب وشیەكی عەرەبیە : واتە : پەردە یان داپۆشین ، كەواتە بریتیە لەوەی كە ئافرەت جوانی خۆی لە ئاست نامەحرەمەكانی داپۆشێت. نەك تەنها موی قژی .

كەوابوو ئافرەتێك كە لەچكێك (ڕاستتر وایە بەڵكو ڕاست وایە بگوترێ لەچك بەسەر نەك موحوججەبە لەبەر ئەوەی ... ئێستا ڕوونی دەكەمەوە إن شاء الله ، بەڵكو هەندێكیان ناشكرێ پێیان بڵێی لەچك بەسەر، هەروەك ئەوانەی ناتوانی پێیان بڵێی ڕووتن و ناشتوانی پێیان بڵێی پۆشتە) دەدات بە سەریداو بەلام پەنتۆڵێكی تەسكی لە پێكردووە بە هیچ شێوەیەك پێی ناگوترێ موحەججەبە، لە شەریعەتی خوادا جل جلاله شتی وا نیەو نەبووە. یان لەچكێك دەدات بەسەردا تەنورەیەكی تەسكی لە پێكردووە یان قەمیسێكی تەسك یان ... . یەكێك لە مەرجەكانی حیجاب ئەوەیە ئەبێت ئەو جلە لەسەر تا خوار ئەژنۆكان یان تا خوار پێكان درێژ بێ (كە كوت و مت عابای كوردەواریە) نەتان بیستووە دوژمنان هەر لە كۆنەوە ویستویانە نەمێنێ هەروەكو ئەیانگوت باوی عابا نەماوە جلی كوردی زۆر جوانە شۆڕەو پەسەند كراوە (ببینن سەیری شەیتان بكەن بەناوی شۆڕی و پۆشتەیی و جلی كوردیەوە ئەیەوێ عابای كوردەواری لە بەری دایكان و خوشكانمان بیەخن ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾. بەمەش تەنورەو ئەو مۆدێلە تازانەی ئەمڕۆ و خوشك وبراكانی ڕەفزدێنن، وە یەكێكی تر لە مەرجەكانی حیجاب ئەوەیە ئەبێت تەسك نەبێت هەروەها تەشبیهی یەهود و نەسارا نەبێت هەروەها تەشبیه بە پیاوان نەبێت. بەمەش پەنتۆڵ و خوشك و براكانی ڕەفز دێنن لەگەڵ تەسكی و تەنكی دا . هەربۆیە نابێت هەركەس پارچە پەڕۆیەكی دابە سەردا بڵێین موحەججەبە. نەخێر نابێت پێی بگوترێ. تەنها پێی دەگوترێ لەچك بەسەر ئەگەر شیاوبوو بۆ ئەو ناوەش . وەگەرنا ئەگەر سەریشی دانەپۆشیبوو لەگەڵ تەواوی سنگیدا ئەوە سەرپۆش بەسەریشی پێ ناگوترێ ؟! بۆ ؟؟!! چونكە لە زمانی عەربیدا خەمری پێ دەگوترێ، واتە داپۆشین وە بە مەییش دەگوترێ خەمر چونكە عەقڵ دادەپۆشێ . هەربۆیە سەرپۆش بەسەر ئەبێ بە ناوەكەی خۆیەوە بێ سەری داپپۆشێ لەگەڵ تەواوی سنگیدا. بە ئەوندە كیفایەت دەكەین إن شاء الله ئەگەر خوا ویستی هەبوو لە جێگای خۆی زیاتر باسی لێوە دەكەین . والله تعالی أعلم

چووین خۆمان تەوبە دەکەین ؟؟! ! بەڕاستی ئەمانە فێڵ و تەڵەکەی شەیتانن، وە فریودانی دونیای فانیە، جا شەیتانیش دێت و وەعدی نەمرێتی بە مرۆڤ دەدات و کەچی ئەوەشی بەدەست نیە . بۆیە دەستپێشخەری بکەن ... دەستپێشخەری.. وریا بن وریا ... لە بێ ئاگایی و دواخستنی تەوبە و هیوا درێژی، چونکە بەڕاستی ئەگەر هیوا درێژی نەبوایە هەرگیز فەرامۆشکردن و پشت گوێخستن نەدەما .

هەر بۆیە برا خۆشەویستەکەم خێراکە لە بۆ تەوبەکردن، ئاگاداری دواخستنی تەوبە ببە چونکە ئەوە بۆخۆی تاوانێکەو پێویستی بە تەوبەکردنە. جا تەوبەکردن پێویستە دەست بەجێ بکرێ، بۆیە پێش هاتنی ئەجەلەکەت و بڕانی هیواکانت بگەڕێوەو تەبە بکە، پەشیمان بەوە، چونکە تۆ نازانی کەی دوارۆژ و دوا هەناسەو دواشەوتە ...

بگەڕیوە پێش ئەوەی تاریکی باڵ بەسەر دڵەکەتدا بکێشێ، وای لێبێ چڵك و ژەنگی تاوان دایپۆشێ و سڕینەوە قبوڵنەکات، بگەڕێوە پێش ئەوەی نەخۆشی یان مردن هێرش بەرنە سەرت، ئەو کاتە دەرفەتی تەوبە کردنیشت نەمێنێت

فریو مەخۆ بە ستری خواو بەردەوامی نازونیعمەتەکانی

هەندێك ڕۆچوون لەتاوان و سەرپێچیدا، کە کاتێکیش ئامۆژگاری دەکەیت و بێداری دەکەیتەوە لە سەرەنجامەکەی، ئەڵێت : ئەوە چیمان کردووە ؟! ئەی خەڵکانێك بۆ بە ئاشکرا تاوان دەکەن بەرانبەر بەخوا، زەوی پڕ بوە لە تاوانی ئەوان، کەچی لە خۆشگوزەرانی دا دەژین ؟! بەڵام ئەمانە لە بیریان چوەتەوە، کە خودا دونیا ئەداتە ئەوەی خۆشی ئەوێ و ئەوەشی خۆشی ناوێ، وە ئەمە ئیستدراجی خوایە لە بۆ ئەوان بەڵام هەرکە لێیانی گرت و سزای دان، ئەوکات لەدەستی دەرناچن، پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت : " **إذا رأيت الله يعطي العبد في الدنيا على معاصيه ما يحب فإنما هو استدراج، ثم تلا قوله عز وجل: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ (٤٤) فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (٤٥)** [رواه أحمد وإسناده جيد]. واتە : ئەگەر بینیت خوا لە دونیادا دەبەخشێتە بەندەیەك لەسەر ئەو سەرپێچیانەی دەیکات و پێی خۆشن، ئەوە بزانە بەرە بەرە کێشکردنە بۆ زیاتر ڕۆچوونی لە تاواندا، پاشان ئەو فەرمودەیەی پەروەردگاری خوێندەوە – عز وجل – کە دەفەرموێ: ﴿ جا کاتێك ئەو بەرنامەو ڕێبازەی یادیان خرابوۆوە فەرامۆش کرد، دەروازەکانی هەموو شتێکمان بۆ کردنەوەو نازو نیعمەتی خۆمانمان بەسر ڕژاندن، هەتا کاتێك دڵخۆش بوون بەوەی پێیان بەخشرا، لەناکاو لێیانمانگرتن، ئیتر ئەوانیش بێ ئومێدو سەرگەردان بوون (٤٤) پاشان ئەو گەلەی ستەمیان کرد دوابڕاوو بنبڕکران، وە سوپاس و ستایش بۆخوای خاوەن جیهانەکان﴾ .

لە کۆتایی دا

ڕاکەو بڕۆ بەرەو خوا ... ڕاکە لە دەست هەواو ئارەزوو ... ڕاکە لە دەست سەرپێچی ... ڕاکە لە دەست تاوان ... ڕاکە لە دەست شەهەوات ... ڕاکە لەدەست دونیا هەمووی، وە ڕوو بکە پەروەردگارت .. بگەڕیرەوە، پاشگەزبەرەوە، پەشیمان بەوە، تەوبە بکە بۆلای وی، تەوبە بکەو بدە لەدەرگای خودا با تاوانەکانیشت زۆر بن، با گەورەش بن، چونکە پەروەردگار بەشەو دەستی ڕادەخات بۆ ئەوەی تاوانکارانی ڕۆژ تەوبە بکەن، وە بە ڕۆژ دەستی ڕادەخات بۆئەوی تاوانکارانی شەو تەوبە بکەن، دە برای خۆشەویستم هەستە بەرەو ڕەحمەت و لێخۆشبویی خوا پێش ئەوەی کار لە کار بترازێ .

داواکارم لە پەروەردگار من و تۆش لەوانە بگێڕێ کە بەڕاستی تۆبە دەکەن، بەڕاستی ڕوو دەکەنە خوای پەروەردگار، وە سەڵات و سەلام بڕژێ بەسەر پێغەمبەری سەردارو نازدار وە لەسەر خانەوادەو هاوەڵانی .